

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-85>

УДК: 330.35:338.43:343.1, 333

БОГДАНЮК Ігор

Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України

<https://orcid.org/0000-0003-4782-9986>

E-mail: bogdanyuk.hniise@gmail.com

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ, ЕКОЛОГІЧНОЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ АГРОБІЗНЕСУ

Статтю присвячено розробці комплексного підходу оцінювання економічної, екологічної та організаційно-правової безпеки суб'єктів агробізнесу. Метою дослідження є аналіз, систематизація, узагальнення наявних теоретико-методичних засад забезпечення безпеки суб'єктів господарювання та розробка комплексного підходу до оцінювання економічної, екологічної та організаційно-правової безпеки аграрних підприємств.

Наведено ключові аспекти оцінювання, серед яких економічна безпека, екологічна стійкість та організаційно-правова безпека. Оцінювання економічної безпеки включає аналіз фінансових показників, стабільності капіталу та ефективності використання ресурсів, що дозволяє аграрним підприємствам оптимізувати свою діяльність та адаптуватися до змінюваних умов. Екологічна безпека є важливою складовою для аграрного бізнесу, оскільки підприємства залежні від природних ресурсів та стикаються з ризиками, пов'язаними з кліматичними змінами. Організаційно-правова безпека є не менш важливим фактором, адже зміни в законодавстві, нові вимоги до сертифікації, ліцензування, а також інші правові ініціативи можуть суттєво впливати на діяльність підприємств. Запропоновано комплексний підхід до оцінювання рівня безпеки агропідприємств, що включає багатофакторний аналіз, моделювання сценаріїв та використання цифрових технологій для підвищення точності прогнозів та прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: безпека підприємства, економічна безпека підприємства, екологічна безпека підприємства, організаційно-правова безпека підприємства, комплексне оцінювання безпеки агропідприємства

BOHDANIUK Ihor

Institute of Animal Husbandry of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine

A COMPREHENSIVE APPROACH TO ASSESSING THE ECONOMIC, ENVIRONMENTAL, AND ORGANIZATIONAL-LEGAL SECURITY OF AGRIBUSINESS ENTITIES

The article is dedicated to the development of a comprehensive approach to assessing the economic, environmental, and organizational-legal security of agribusiness entities. The aim of the study is to analyze, systematize, and generalize the existing theoretical and methodological foundations of security for business entities and to develop a comprehensive approach to evaluating the economic, environmental, and organizational-legal security of agricultural enterprises.

The article examines the importance of assessing the level of security in agribusiness as a key element of ensuring the efficiency, stability, and adaptability of enterprises operating in a complex and dynamic environment. A systemic approach to security evaluation is presented, which includes the analysis of economic, environmental, social, and technological aspects. It is revealed that agribusinesses face numerous challenges, such as economic uncertainty, climate change, market fluctuations, and technological innovations, requiring a comprehensive approach to identifying risks and developing appropriate response strategies.

The need for integrating various security components into a unified system to ensure the resilience of agribusiness is substantiated. Key aspects of assessment are outlined, including economic security, environmental sustainability, and organizational-legal security. Economic security assessment involves analyzing financial indicators, capital stability, and resource use efficiency, enabling agricultural enterprises to optimize their operations and adapt to changing conditions. Environmental security is a crucial component for agribusiness, as enterprises are dependent on natural resources and face risks related to climate change. Evaluating environmental aspects, such as soil degradation, water scarcity, and CO₂ emissions, helps develop sustainable farming practices, including the use of precision farming technologies. Organizational-legal security is also an important factor, as changes in legislation, new certification and licensing requirements, and other legal initiatives can significantly impact business operations.

The research identified key vulnerabilities in agribusiness, particularly in financial, environmental, and organizational-legal aspects. A comprehensive approach to assessing the security level of agribusinesses is proposed, which includes multifactorial analysis, scenario modeling, and the use of digital technologies to improve forecast accuracy and management decision-making. Assessing compliance with economic, environmental, and organizational-legal security contributes to the strategic development of enterprises, allowing them to enhance their resilience to external challenges.

Keywords: enterprise security, economic security of an enterprise, environmental security of an enterprise, organizational-legal security of an enterprise, comprehensive security assessment of agribusiness.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Агробізнес, як важлива складова національної економіки, стикається з численними викликами, які виникають у процесі забезпечення стабільного розвитку та конкурентоспроможності. Успішне функціонування аграрних підприємств залежить від комплексної оцінки не лише економічних, але й екологічних, організаційно-правових аспектів безпеки. Невизначеність на ринку, зміни кліматичних умов, недостатня правова підтримка та інші фактори можуть негативно впливати на стійкість аграрного сектору. В сучасній літературі не представлено загально прийнятої методики оцінки трьох ключових аспектів безпеки:

економічного, екологічного та організаційно-правового, що створює потребу у розробці комплексного підходу до оцінювання для забезпечення ефективного управління безпекою агробізнесу.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням забезпечення безпеки підприємства в сучасних економічних умовах присвячено велику кількість праць. Такі провідні вчені як Андрощук Г. О. [4], Волоснікова Н. М. [3], Князь С. В. [2], Коновалок І. В. [2], Маковоз О.С. [7], Микитась А. В. [6], Піщенко О. В. [5], Радченко О. О. [1], Русин-Гриник Р. Р. [2], Скриньковський Р. М. [2], Старченко А. Ю. [2], Сьомич М. [8], Цюх С. І. [2] та інші присвятили свої праці вивченню аспектів безпеки підприємств. В своїх дослідженнях вчені дослідили аспекти регулювання системи управління економічною безпекою бізнесструктур, обґрунтували засади забезпечення організаційно-правової безпеки та її роль в структурі економічної безпеки діяльності аграрних підприємств. Дослідники детально розглядають систему управління економічною безпекою, яка є критично важливою для успішної діяльності підприємств в умовах постійних змін на ринку та в правовому середовищі. Вони визначили, що безпека підприємств не обмежується лише фінансовими та економічними аспектами, а охоплює й правові, організаційні та управлінські питання, що безпосередньо впливають на стабільність і конкурентоспроможність.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Незважаючи на значний обсяг досліджень, присвячених різним аспектам забезпечення безпеки підприємств, зокрема в аграрному секторі, деякі питання залишаються недостатньо вивченими і потребують більш детального аналізу та подальшого вдосконалення. Зокрема, сучасна наукова література не надає цілісного, комплексного підходу до оцінювання економічної, екологічної та організаційно-правової безпеки аграрних підприємств, що є необхідним для забезпечення їх стійкості та конкурентоспроможності в умовах динамічного розвитку ринку та постійних змін у законодавчому середовищі. Однією з основних проблем є недостатнє дослідження інтеграції різних аспектів безпеки в єдину систему, яка б враховувала взаємозв'язок між економічною, екологічною та організаційно-правовою складовими. Більшість сучасних праць зосереджуються на окремих елементах безпеки, таких як фінансова стабільність або екологічні ризики, не приділяючи належної уваги тому, як ці фактори взаємодіють між собою і як вони можуть впливати на загальну стійкість аграрного підприємства. Таким чином, наявною є потреба в розробці комплексного підходу до оцінювання всіх аспектів безпеки аграрних підприємств, який би враховував взаємозв'язок між економічною, екологічною та організаційно-правовою безпекою. Такий підхід дозволить не тільки підвищити ефективність управління ризиками, але й забезпечить сталий розвиток підприємств, дозволить знизити ймовірність негативних наслідків для їхньої діяльності та покращити їхню здатність адаптуватися до змінюваного зовнішнього середовища.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Актуальність дослідження та наявність невисвітлених раніше частин загальної проблеми обумовлюють мету дослідження, а саме аналіз, систематизація, узагальнення наявних теоретико-методичних засад забезпечення безпеки суб'єктів господарювання та розробка комплексного підходу до оцінювання економічної, екологічної та організаційно-правової безпеки аграрних підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Оцінювання рівня безпеки в аграрному бізнесі відіграє ключову роль у забезпеченні ефективності, стабільності та адаптивності суб'єктів господарювання, які працюють у все більш складному й динамічному середовищі. Аграрні підприємства стикаються з численними викликами, такими як економічна невизначеність, екологічні ризики, коливання ринків і технологічні зміни. Ці фактори вимагають системного підходу до виявлення вразливостей і розробки стратегічних заходів реагування. Результати комплексного оцінювання рівня безпеки дозволяють суб'єктам аграрного бізнесу вчасно виявляти проблемні ділянки, оптимізувати діяльність і ефективно адаптуватися до змінних умов. Це суттєво сприяє їхній стабільності, конкурентоспроможності та довгостроковому сталому розвитку.

Аграрний сектор є унікально вразливим до різних ризиків через залежність від природних ресурсів, кліматичних змін і глобальних економічних тенденцій. Оцінювання рівня безпеки в цій галузі виходить за рамки традиційного управління ризиками, інтегруючи економічні, екологічні, соціальні й технологічні аспекти у єдину комплексну систему. Цей процес дозволяє аграрним підприємствам відстежувати критичні вразливості, розробляти стратегії пом'якшення ризиків і забезпечувати стійкість до збоїв у роботі.

Оцінювання рівня безпеки включає аналіз різних аспектів діяльності підприємства, таких як фінансові показники, управління ресурсами, стабільність ланцюгів постачання, відповідність нормативним вимогам і ефективність цифрових систем (рис. 1). Отримані результати дозволяють підприємствам запроваджувати проактивні заходи, мінімізувати можливі втрати та забезпечувати безперервність роботи.

Оцінювання економічної безпеки спрямоване на вивчення фінансової стабільності, оптимізацію використання ресурсів і вдосконалення ринкового позиціонування. Аналіз фінансових показників дозволяє підприємствам ідентифікувати неефективний розподіл ресурсів, скорочувати операційні витрати та підвищувати рівень прибутковості. Крім того, такі заходи допомагають адаптуватися до коливань ринку, приймати обґрунтовані рішення щодо інвестицій, диверсифікації та впровадження інновацій.

Екологічна безпека та управління ресурсами є надзвичайно важливими через залежність аграрного бізнесу від природних умов і ресурсів. Аналіз впливу кліматичних змін, деградації ґрунтів, дефіциту води та інших екологічних ризиків дозволяє підприємствам розробляти й впроваджувати стійкі практики [1]. Використання технологій точного землеробства та ресурсоощадних рішень сприяє зниженню ризиків і підвищенню продуктивності господарської діяльності.

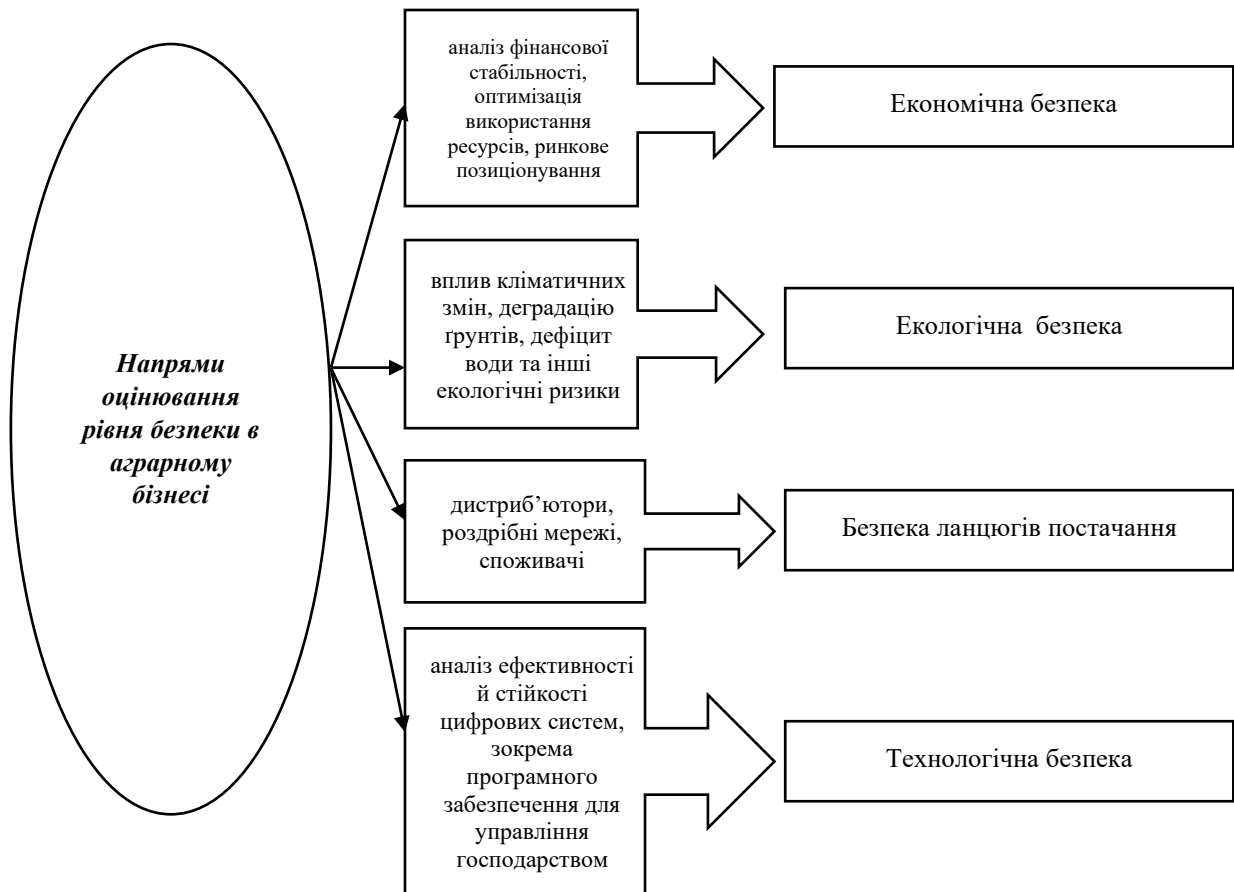

Рис.1. Напрями оцінювання рівня безпеки в аграрному бізнесі

Джерело: систематизовано автором за [1-6]

Безпека ланцюгів постачання займає важливе місце в оцінюванні, оскільки аграрний сектор значною мірою залежить від складних взаємозв'язків між фермерами, дистриб'юторами, роздрібними мережами й кінцевими споживачами. Оцінювання в цьому напрямі спрямоване на забезпечення безперервного руху товарів, мінімізацію логістичних збоїв і підвищення рівня прозорості [2, 3] Це дозволяє створювати стійкі ланцюги постачання, які меншою мірою піддаються впливу зовнішніх шоків, зберігаючи ефективність постачання продукції.

Технологічна безпека є актуальною в умовах цифровізації аграрного бізнесу, яка водночас створює нові можливості та потенційні ризики [4]. Оцінювання ефективності та стійкості цифрових систем, таких як програмне забезпечення для управління господарством, IoT-пристрої й платформи аналізу даних, дозволяє виявляти слабкі місця у кібербезпеці. Це допомагає захищати конфіденційні дані підприємств, підтримувати операційну ефективність і забезпечувати безперервність господарських процесів. Такий системний підхід до оцінювання рівня безпеки сприяє досягненню стійкого розвитку аграрного бізнесу.

Оцінювання рівня дотримання економічної, екологічної та організаційно-правової безпеки суб'єктів аграрного бізнесу є багатовимірним процесом, що охоплює аналіз внутрішніх та зовнішніх чинників, які впливають на їхню стабільність, ефективність і сталий розвиток. У сучасних умовах глобалізації, кліматичних змін та посилення регуляторних вимог забезпечення безпеки підприємств аграрного сектора стає стратегічним пріоритетом. Це потребує розробки методологічних підходів, які б інтегрували

економічні, екологічні та правові аспекти, дозволяючи здійснювати цілісну оцінку ризиків та можливостей [5].

Економічна безпека суб'єктів аграрного бізнесу полягає у здатності ефективно використовувати фінансові, матеріальні та людські ресурси для досягнення стабільного зростання і розвитку. Важливими складовими цього процесу є оцінка фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, а також аналіз структури капіталу підприємства. Особливого значення набувають прийоми оцінювання рівня рентабельності та точок беззбитковості, які дозволяють не лише оцінити поточний стан підприємства, а й спрогнозувати його майбутню стійкість.

Екологічна безпека, у свою чергу, орієнтована на мінімізацію впливу діяльності підприємства на навколишнє середовище та забезпечення раціонального використання природних ресурсів. Використання індикативного аналізу, оцінки екологічного сліду та моніторингу біорізноманіття є ефективними прийомами для визначення ступеня відповідності діяльності підприємства сучасним екологічним стандартам. Зростаюча роль екологічної складової в діяльності аграрного бізнесу зумовлена не лише посиленням екологічних ризиків, але й підвищенням попиту на екологічно чисту продукцію.

Організаційно-правова безпека, як компонент інтегрованої системи безпеки, визначається здатністю підприємства забезпечувати дотримання чинного законодавства, захищати свої майнові права та уникати санкцій з боку регуляторних органів [6]. Юридичний аудит, аналіз договірної бази та оцінка відповідності корпоративного управління міжнародним стандартам є ключовими інструментами для оцінювання цього аспекту. Умови правової невизначеності, часті зміни законодавства та високий рівень бюрократизації створюють додаткові ризики, які необхідно враховувати в процесі оцінювання.

Інтеграція економічної, екологічної та організаційно-правової безпеки у єдину систему дозволяє підприємствам комплексно підходити до вирішення проблем безпеки, враховуючи взаємозв'язки між різними її компонентами [7, 8]. Комплексний підхід, що включає багатофакторний аналіз, моделювання сценаріїв та рейтингові оцінки, забезпечує більш точне та цілісне розуміння поточного стану безпеки підприємства. Застосування таких підходів сприяє підвищенню стійкості аграрних підприємств до зовнішніх викликів та внутрішніх криз.

Таким чином, оцінювання рівня дотримання економічної, екологічної та організаційно-правової безпеки є необхідним елементом сучасного управління суб'єктами аграрного бізнесу. Його результати дають змогу своєчасно виявляти проблемні зони, оптимізувати діяльність підприємства та забезпечувати умови для його довгострокового розвитку. Це створює підґрунтя для прийняття стратегічно обґрунтованих управлінських рішень, орієнтованих на досягнення сталого розвитку та конкурентоспроможності в умовах мінливого зовнішнього середовища.

Комплексний підхід до оцінювання рівня безпеки аграрного бізнесу (рис. 2) є сучасною методологічною основою, яка забезпечує повноту аналізу та інтеграцію всіх ключових аспектів діяльності підприємства. Такий підхід спрямований на врахування взаємозв'язків між економічними, екологічними та організаційно-правовими чинниками, що дозволяє не тільки оцінювати поточний стан підприємства, а й формувати стратегічні рекомендації для зниження ризиків та забезпечення сталого розвитку. У сучасних умовах глобалізації та посилення впливу кліматичних змін, економічних криз та регуляторних викликів використання комплексного підходу стає необхідним для формування довгострокової стратегії безпеки.

Основою комплексного підходу є застосування багатофакторного аналізу, який дозволяє одночасно враховувати численні змінні, що впливають на стан безпеки підприємства. Наприклад, в економічній площині аналіз охоплює показники фінансової стабільності, рентабельності, ліквідності та платоспроможності. Екологічний компонент включає оцінку рівня викидів, ефективності використання природних ресурсів, відновлення родючості ґрунтів та дотримання норм водокористування. Організаційно-правова складова передбачає аналіз відповідності законодавчим нормам, перевірку договірної бази та оцінку корпоративного управління. Багатофакторний аналіз дозволяє ідентифікувати ключові зони ризику та їхні взаємозв'язки, що створює основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Рейтингові оцінки є ще одним важливим інструментом комплексного підходу. Вони дозволяють інтегрувати результати аналізу за окремими напрямками, надаючи підприємству узагальнену картину стану безпеки. Наприклад, розробка інтегрального індексу безпеки, який об'єднує оцінки економічної, екологічної та організаційно-правової складових, дозволяє визначити загальний рівень стійкості підприємства. Такий індекс може враховувати вагові коефіцієнти для кожного з аспектів, які відображають їхню відносну важливість залежно від специфіки діяльності підприємства. Рейтингові оцінки також є ефективним інструментом для порівняння підприємств у межах однієї галузі, що сприяє визначенню кращих практик і виявленню прогалин у діяльності.

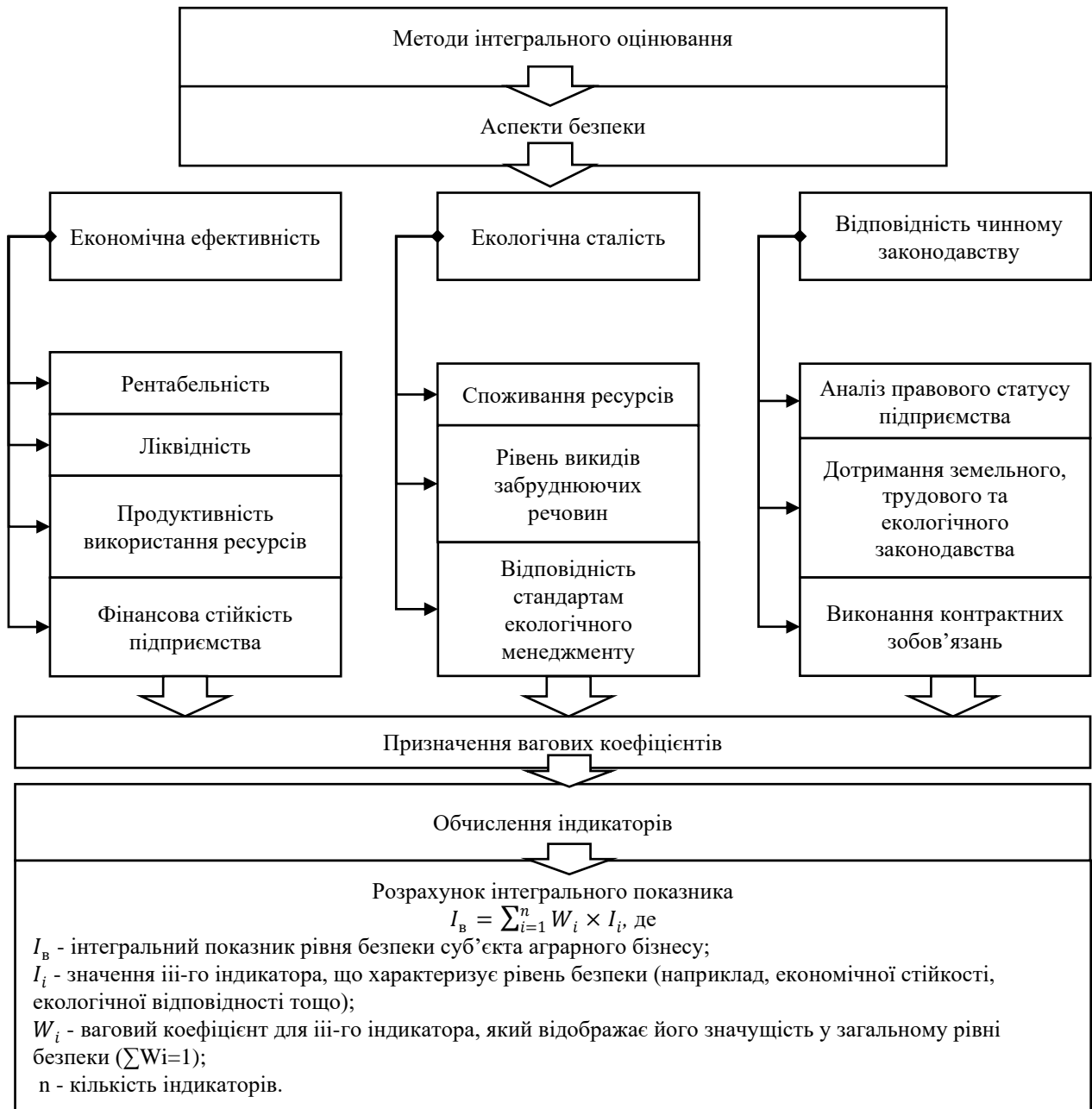

Рис. 2. Комплексний підхід до оцінювання рівня безпеки суб'єктів аграрного бізнесу

Джерело: авторська розробка

Моделювання сценаріїв є ще одним ключовим елементом комплексного підходу, який дозволяє прогнозувати можливі ризики та оцінювати їхній вплив на всі аспекти діяльності підприємства. Сценарне моделювання базується на аналізі ймовірних сценаріїв розвитку подій, які можуть включати економічні кризи, зміни клімату, регуляторні обмеження чи інші зовнішні фактори. Наприклад, у рамках моделювання можна оцінити вплив зростання цін на ресурси або зміну законодавства на фінансові показники підприємства, рівень його екологічної стійкості та відповідність нормативним вимогам. Це дає змогу не лише оцінити потенційні втрати, а й розробити превентивні заходи, які знижують ймовірність реалізації негативних сценаріїв.

Комплексний підхід до оцінювання безпеки також передбачає впровадження цифрових технологій, таких як аналітичні платформи, системи моніторингу ризиків та автоматизовані моделі прогнозування. Такі інструменти значно підвищують точність і швидкість аналізу, забезпечуючи підприємству оперативну інформацію для прийняття рішень. Наприклад, використання штучного інтелекту для аналізу великих масивів даних дозволяє виявляти приховані тенденції та зв'язки, які можуть бути пропущені при традиційних методах аналізу. Крім того, цифрові технології дозволяють інтегрувати результати оцінки з системами управління підприємством, що забезпечує їхню практичну реалізацію.

Важливо зазначити, що комплексний підхід сприяє формуванню системи управління, яка орієнтована на досягнення стратегічних цілей підприємства, забезпечення його стійкості та конкурентоспроможності. Наприклад, у контексті аграрного бізнесу інтеграція економічної, екологічної та організаційно-правової безпеки дозволяє підприємствам знижувати витрати, мінімізувати вплив на довкілля та дотримуватися законодавчих вимог. Це створює умови для сталого розвитку, що є критично важливим у сучасних умовах.

Крім того, комплексний підхід дозволяє підвищити ефективність використання ресурсів, зокрема людських, фінансових і природних, що сприяє досягненню економічної та екологічної ефективності. Наприклад, впровадження сталих практик землеробства, таких як точне землеробство, сприяє оптимізації використання водних і земельних ресурсів, зниженню витрат на добрива та підвищенню врожайності. Аналогічно, оптимізація фінансових потоків за рахунок інтеграції результатів багатofакторного аналізу дозволяє підприємству інвестувати в інновації, які підвищують його конкурентоспроможність.

Узагальнюючи, комплексний підхід до оцінювання рівня безпеки аграрного бізнесу є ефективним інструментом для забезпечення стійкості та адаптивності підприємств до сучасних викликів. Він базується на інтеграції різних методів аналізу, які дозволяють враховувати взаємозв'язки між економічними, екологічними та організаційно-правовими чинниками, а також прогнозувати можливі ризики та розробляти стратегії для їхнього зниження. Використання цього підходу сприяє формуванню стратегічного бачення розвитку підприємства, яке забезпечує його довгострокову конкурентоспроможність і відповідність сучасним стандартам сталого розвитку. Оцінювання рівня дотримання економічної, екологічної та організаційно-правової безпеки суб'єктів аграрного бізнесу є важливим елементом системи управління ризиками, спрямованим на забезпечення їхнього стабільного функціонування. Кожен із цих аспектів має свою специфіку, що визначає необхідність використання комплексних підходів та спеціалізованих прийомів аналізу.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Оцінювання рівня безпеки в аграрному бізнесі є невід'ємною частиною стратегічного управління, яке сприяє підвищенню ефективності, стабільності та конкурентоспроможності підприємств. Системний підхід до оцінки економічної, екологічної та організаційно-правової безпеки дозволяє своєчасно виявляти ризики та вразливості, забезпечуючи адаптацію до змінюваного середовища та зовнішніх викликів. Інтеграція різних аспектів безпеки у єдину систему аналізу дає змогу формувати стратегії, які сприяють сталому розвитку, зниженню витрат, збереженню ресурсів та підвищенню продуктивності.

Комплексний підхід до оцінювання безпеки, який враховує економічні, екологічні та правові чинники, є основою для ефективного управління аграрними підприємствами. Використання сучасних методів аналізу, таких як багатofакторний аналіз, моделювання сценаріїв і цифрові технології, дозволяє більш точно прогнозувати ризики, приймати обґрунтовані управлінські рішення та оптимізувати ресурси. Це створює умови для сталого розвитку аграрних підприємств у умовах глобалізації та змін клімату, забезпечуючи їхню адаптивність і довгострокову стійкість.

Отримані результати дослідження обумовлюють напрям подальших розвідок напрямі розробки системи індикаторів для комплексної оцінки рівня правової безпеки, що є важливим та актуальним питанням, оскільки забезпечення правової безпеки є ключовим фактором для стійкості та успішної діяльності підприємств у динамічному та змінному законодавчому середовищі. Планується обґрунтування системи багатofункціональних індикаторів, що дозволить оцінювати не лише рівень правової безпеки в цілому, а й відслідковувати зміни в реальному часі. Це включатиме розробку системи індикаторів для моніторингу стану правової безпеки, зокрема в аспектах змін в законодавстві, регуляторній політиці та правовому середовищі функціонування агропідприємств.

Література

1. Радченко О. О. Екологічна безпека сучасних держав в умовах глобальних викликів і загроз. *Публічне урядування*, 2022. Вип. (3 (28)), С. 73-81. [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2021-3\(28\)-11](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2021-3(28)-11)
2. Скриньковський Р. М., Князь С. В., Цюх С. І., Русин-Гриник Р. Р., Коновалюк І. В., Старченко А. Ю. Регулювання системи управління економічною безпекою бізнесструктур. *Публічне адміністрування та національна безпека*. 2022. № 5(27). С. 28-36. doi: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2022-5-8135>
3. Волоснікова Н. М. Формування і розвиток інфраструктурної логістичної безпеки на мікро- та макrorівнях. *Сталий розвиток економіки*. 2012. № 7(17). С. 336-340.
4. Андрощук Г. О. Технологічна безпека: прогнозні оцінки трендів у розвитку науки і технологій. *Наука, технології, інновації*. 2022. № 1. С. 69-80. <http://doi.org/10.35668/2520-6524-2022-1-10>
5. Піщенко О. В. Регулювання еколого-економічної безпеки аграрного сектору: теорія, методологія та практика : монографія . Чернівці : НУ «Чернівецька політехніка», 2020. 306 с.

6. Микитась А. В. Організаційно-правова безпека в структурі економічної безпеки діяльності аграрних підприємств. *Вісник СНАУ: Економічні науки*. 2015. № 5. С. 78-85.
7. Маковоз О.С. Алгоритм управління економічним захистом підприємств агробізнесу. Сталій розвиток економіки. *Міжнародний науково-виробничий журнал*. 2019. № 3 С. 51-57.
8. Сьомич М. Роль та місце організаційно-правової безпеки в структурі економічної безпеки підприємства. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*, 2019. №3 (81), С. 97-101. <https://doi.org/10.32845/bsnau.2019.3.17>

References

1. Radchenko, O. O. (2022) Ekologichna bezpeka suchasnykh derzhav v umovakh hlobal'nykh vyklykiv i zahroz [Ecological security of modern states in the context of global challenges and threats]. *Public Administration*, Issue 3 (28), pp. 73-81. [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2021-3\(28\)-11](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2021-3(28)-11)
2. Skryniukovskyi, R. M., Kniaz, S. V., Tsiukh, S. I., Rusyn-Hrynyk, R. R., Konovaluk, I. V. and Starchenko, A. Yu. (2022) Rehulianie systemy upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu biznesstruktur. [Regulation of the economic security management system of business structures]. *Public Administration and National Security*, No. 5(27), pp. 28-36. doi: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2022-5-8135>
3. Volosnikova, N. M. (2012) Formuvannia i rozvytok infrastrukturnoi lohistychnoi bezpeky na mikro- ta makrolevelakh. [Formation and development of infrastructural logistics security at micro and macro levels]. *Sustainable Development of the Economy*, No. 7(17), pp. 336-340.
4. Androshchuk, H. O. (2022) Tekhnolohichna bezpeka: prohnoznyi otsinky trendiv u rozvytku nauky i tekhnolohii. [Technological security: Forecasting the trends in the development of science and technology]. *Science, Technology, Innovations*, No. 1, pp. 69-80. <http://doi.org/10.35668/2520-6524-2022-1-10>
5. Pishchenko, O. V. (2020) Rehulianie ekolohe-ekonomichnoi bezpeky ahrarnoho sektoru: teoriya, metodolohiia ta praktyka: monohrafiia. [Regulation of the eco-economic security of the agricultural sector: Theory, methodology, and practice: Monograph]. Chernihiv: Chernihiv National University of Technology, Ukraine.
6. Mykytas, A. V. (2015) Orhanizatsiino-pravova bezpeka v strukturi ekonomichnoi bezpeky diial'nosti ahrarnykh pidpriemstv. [Organizational and legal security within the economic security framework of agricultural enterprises]. *Visnyk SNAU: Economic Sciences*, 2015. No. 5, pp. 78-85.
7. Makovoz, O. S. (2019) Alhorytm upravlinnia ekonomichnym zakhystom pidpriemstv ahrobyznesu. [Algorithm for managing the economic protection of agribusiness enterprises]. *Sustainable Development of the Economy. International Scientific and Production Journal*, No. 3, pp. 51-57.
8. Siomych, M. (2019) Rol' ta mistse orhanizatsiino-pravovoi bezpeky v strukturi ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva. [The role and place of organizational and legal security within the economic security framework of the enterprise]. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*, No. 3 (81), pp. 97-101. <https://doi.org/10.32845/bsnau.2019.3.17>